

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

*Кафедра журналістики та філології*

**Мітіна Ірина Олександрівна**

**РЕЦЕНЗІЯ: ДОБІРКА ЖУРНАЛІСТСЬКИХ МАТЕРІАЛІВ**

**Genre of review: collection of journalistic materials**

Кваліфікаційна робота  
освітнього ступеня бакалавр  
спеціальності 061 «Журналістика»

Науковий керівник  
**Сидоренко Ольга Павлівна,**  
кандидат пед. наук, доцент

Суми 2020

Мітіна І. О. Рецензія: добірка журналістських матеріалів [Текст] : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра; спец.: 061 Журналістика / І. О. Мітіна; наук. керівник О. П. Сидоренко. – Суми: СумДУ, 2019. – 30 с.

Робота має творчий характер. Автор з урахуванням аналізу медіаринку пропонує добірку журналістських матеріалів в жанрі рецензії. Основною метою кваліфікаційної роботи є створення добірки журналістських матеріалів у жанрі рецензії.

Ключові слова: аналітичні жанри, рецензія.

## ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА .....	4
ВСТУП.....	5
1. Обґрунтування інформаційного продукту на основі аналізу газети «Ваш шанс» та сайту журналу «Критика» .....	5
2. Специфікація інформаційного продукту.....	10
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....	12
II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ.....	13
ВИСНОВКИ .....	31

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

### ВСТУП

Журналіст впливає на формування громадської думки. Найбільш складними з позиції публіцистичної жанрології є аналітичні жанри: предметом аналітичної журналістики виступають актуальні суспільні явища, події, процеси, ситуації і пов'язані з ними теоретичні та практичні проблеми суспільного розвитку. Відтак журналістові доводиться уточнювати причини та умови розвитку подій, визначати приховані мотиви і наміри учасників ситуації, що склалася, оцінювати правильність вибору засобів її висвітлення, обґрунтування висловлених поглядів та ідей.

Рецензія як жанр аналітичної журналістики у великому потоці інформації набуває все вагомішого значення: саме з допомогою критичної оцінки можна спрямувати літературний, видавничий, кінопроцеси в правильне з погляду естетики, культури, якісних функціональних можливостей русло. Актуальність теми кваліфікаційної роботи зумовлена потребою висвітлення нових мистецьких тенденцій.

**Мета** кваліфікаційної роботи – створити добірку журналістських матеріалів у жанрі рецензії.

Досягнення поставленої мети зумовило виконання таких **завдань**:

- здійснити моніторинг газети «Ваш Шанс» та сайту «Критика» з метою визначення тематики, жанрової своєрідності рецензій у різних видах медіа;
- підготувати добірку журналістських матеріалів у жанрі рецензії.

**Структура** кваліфікаційної роботи: пояснювальна записка, яка містить вступ, обґрунтування необхідності інформаційного продукту на основі аналізу газети «Ваш шанс» та сайту журналу «Критика», специфікацію інформаційного продукту, список використаних джерел; інформаційний продукт та висновки. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 30 сторінок.

## 1. Обґрунтування інформаційного продукту на основі аналізу газети «Ваш шанс» та сайту журналу «Критика»

З метою визначення рівня популярності рецензій нами проаналізовано сумську міську газету «Ваш шанс». Моніторинг проведено з 1.11.2019 до 15.04.2019:

Листопад 2019 – переглянуто 284 матеріали, з них рецензій – 0.

Грудень 2019 – переглянуто 284 матеріали, з них рецензій – 0.

Січень 2019 – переглянуто 272 матеріали, з них рецензій – 0.

Лютий 2019 – переглянуто 253 матеріали, з них рецензій – 1.

13.02.2019

«“Космос между нами”, или Новые “Сумерки” по-марсиански», – автор не зазначений. Матеріал насичений суб’єктивними судженнями. Проте зміст цікавий, насичений фактами, що спонукає реципієнта подивитися фільм. Жанр умовно можна визначити як рецензія-відгук.

Березень 2019 – переглянуто 261 матеріал, з них рецензій – 0.

Отже, із 1474 матеріалів лише 1 – це рецензія.

На сайті «Критика» у рубриці «Книжкова рецензія» ми проаналізували матеріали з листопада 2019 року по квітень 2020 року. Рубрика має кілька підрозділів: «Географія та геополітика» (14 рецензій), «Історія та історіографія» (35 рецензій), «Історія науки» (3 рецензії), «Соціальна історія» (20 рецензій), «Довідкова література» (5 рецензій).

Відзначимо, що автори сайту рецензують книги, збірники, часописи тощо.

У рецензії «Роман Підкур. «Великий терор» 1937–1938 рр. на Донбасі» аналізують одну із серій видання «Студії з регіональної історії: Степова Україна». У матеріалі йдеться: *«Автор, фахівець з історії спецслужб і тоталітарного режиму колишнього СРСР, актуалізував проблему «Великого терору» у розгал репресій 1930-х років у промисловому Донбасі. «Великий терор», на думку Подкура, є одним із піків політики «сталінської соціальної інженерії». Тема тривалий час (до розпаду СРСР) була під грифом «цілком*

*таємно», і лише наприкінці ХХ століття поступове розсекречення документів КГБ дало можливість науковцям порушити проблему державного тероризму та сталінської репресивної політики» (Андрій Блануца. – Роман Підкур. «Великий терор» 1937-1938 рр. на Донбасі).*

Андрій Блануца, який є автором матеріалу, аналізує книгу за розділами. Помітно, що історик читав видання критично і подає аналіз відповідно до свого фаху з метою зацікавити читача: *«У першому розділі автор пояснює радянську систему означення своїх і чужих у боротьбі за майбутній світлий соціалізм... У наступному розділі проаналізовано систему оперативного обліку в СРСР органів КГБ та її структурних підрозділів на республіканському та обласному рівнях, зокрема на Донеччині».* Проте дуже мало авторського добре/погано. Тільки в одному абзаці Андрій Блануца висловлює думку щодо книги: *«У невеликій за обсягом книжці логічно вибудовано механізм подання та аналізу фактів, який дає комплексне уявлення про політику терору на Донбасі».*

У цілому в матеріалі спостерігаємо нагромадження історичних подій, деталей, але точних рекомендацій, зокрема, чому варто читати пересічному реципієнту цю книгу, на нашу думку, немає.

В іншому матеріалі Андрія Блануци подається рецензія на книгу Станіслава Кульчицького та Лариси Якубової «Триста років самотності: український Донбас у пошуках смислів і Батьківщини», де автор у такому ж стилі, як в попередньому, описує та аналізує видання: огляд за розділами, наводить цитати тощо. *«У другому розділі Кульчицький і Якубова показали регіональну специфіку Донбасу під час воєн і революцій 1905–1921 років. Дуже швидко після лютневої революції 1917 року, будучи вкрай слабкою, Центральна Рада за інструкцією Генерального секретаріату від 4 серпня 1917 року втратила контроль над територією Донбасу. Приверненню Донеччини до України не допоміг і потужний повстанський рух, який, окрім національного вираження, мав соціальне та етнонаціональне забарвлення. Після остаточного розгрому махновського руху у більшовиків були розв'язані руки для побудови тут соціалізму. У четвертому розділі книжки автори подали низку*

*фактологічного матеріалу про радянську індустріалізацію регіону в роки перших післяреволюційних п'ятирічок, яку забезпечувало сільське господарство Донбасу в епоху «вирішального комуністичного штурму» (Андрій Блануца. Станіслав Кульчицький, Лариса Якубова «Триста років самотності: український Донбас у пошуках смислів і Батьківщини»), – пише автор.*

Як бачимо, Андрій Блануца припускається таких же помилок, як і в попередній рецензії: навантаження тексту подіями, фактами з історії, але текст залишається майже без авторської оцінки. І знову ж таки читачу незрозуміло, чому варто читати книгу. Автор має орієнтуватися в прочитаному творі, адже йому потрібно зробити усе, щоб реципієнт прочитав або відмовився від прочитання, в залежності від того, з якої сторони журналіст розкриває книгу.

Вважаємо, що наближеним до рецензії можна є матеріал аспіранта факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, члена редакції часопису молодих соціологів «СВОЄ», соціолога Володимира Шелухіна, який проаналізував витвір поляка Казімежа Вуйчіцького «Ностальгія і політика. Есе про повернення до Центральної Європи».

Молодий соціолог не тільки наводить цитати з прочитаного, а й аналізує прочитане, наводить свою оцінку: *«Проте недостатньо чітко прояснено те, що єднає такі різні країни від Естонії до Албанії, а аргументація здебільшого гуманітарного характеру, з опорою на художні тексти, лише переконує, що книжка радше формулює проблеми, ніж елімінує їх. Автор підводить до теми, яку позначено, проте не розкрито, — відмінні онтології ностальгії (Володимир Шелухін. – Казімеж Вуйчіцький «Ностальгія і політика. Есе про повернення до Центральної Європи»).* Зауважимо, що автор завершує матеріал словами-негативами, які, на нашу думку, не дуже влучно подавати в кінці матеріалу, оскільки висновок для будь-якого читача має дати точну рекомендацію, чи варто читати видання. Зі слів автора розуміємо, що не варто. Напевно, не вистачає ще одного, заключного, абзацу, який би мав на це вказати: *«Ностальгія — це і бар'єр, і стимул, тож перед інтелектуалами постає завдання знайти для неї такі політичні й культурні рамки, де перед викликами*

сучасності вона слугуватиме саме другим — способом повернути Європі статус рішення, а не проблеми. На цьому автор і наголошує. До незначних хиб видання варто зарахувати дрібні друкарські помилки (хибно зазначено дату битви під Віднем у примітці, порушено пунктуацію) та невдале форматування тексту за інтервалом на окремих сторінках (Володимир Шелухін. – Казімеж Вуйчіцький «Ностальгія і політика. Есе про повернення до Центральної Європи»). Окремі дослідники вважають, що не є правильним завершувати рецензію власною думкою, такого ж погляду ми дотримуємося і у своєму аналізі обраних рецензій.

Науковці О. Тертичний та С. Білокурова переконують, що автори спочатку мають подавати в рецензії об'єктивну думку і тільки потім суб'єктивну, щоб не нав'язувати власну думку читачеві. Рецензія, яка, на нашу думку, відповідає всім ознакам цього жанру (за критеріями О. Тертичного) є аналіз книги «Антологія української поезії ХХ століття», де зібрано найкращі поетичні твори, «представлено, без перебільшення, цілий океан української поезії». Автор Катерина Девдера називає на початку автора, видавництво, рік випуску: «Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» в серії «Українська поетична антологія» вже видавало добірки вибраного Тараса Мельничука, Ліни Костенко, Юрія Андруховича та інших авторів» (Катерина Девдера. – «Тарас Мельничук, Ліна Костенко, Юрій Андрухович та ін. – Антологія української поезії ХХ століття»).

Цікавою та дискусійною у трактуванні рецензій є думка Л. Костюкова, який вважає, що негативні рецензії не потрібні: «Я для себе так визначаю місце негативної рецензії в сучасному процесі: підійди до 637 стелажу, залізь на 8-у полицю, знайди 268-у книгу. Знайшов? Так от, не бери її. Негативна орієнтація в океані видань абсурдна». Ми не поділяємо погляди дослідника, оскільки є книги, фільми, видання не дуже вдалі і це не означає, що їх не потрібно піддавати аналізу. На недоліках можна навчитися, як писати книгу правильно, як знімати фільм так, щоб він здобув популярність.



Біографічна книга американської журналістки Саманти Павер знайомить із історією Організації Об'єднаних Націй від кінця 60-х років ХХ століття до початку ХХІ століття крізь призму життєвого шляху Сержіу Віейри ді Мелу. У цій спробі рецензувати твір є багато позитивних моментів, оскільки авторка називає твір, описує його, але, окрім опису, аналізу як такого майже зовсім немає. Журналіст не співвідніс твір з іншими подібними, не висловив своєї об'єктивної чи суб'єктивної думки, не зазначив чітких ні позитивних, ні негативних моментів.

На підставі аналізу матеріалів у рубриці «Книжкові рецензії» можемо сказати, що не всі вони відповідають жанру рецензії. 42 % із них – це стислі перекази оригінального твору зі значною кількістю цитат. Найбільше рецензій розміщено у підрозділі «Історія та історіографія». Серед авторів: журналісти, історики, соціологи, політологи, філологи тощо.

Узагальнені результати моніторингу медіа наведено в рис. 1.

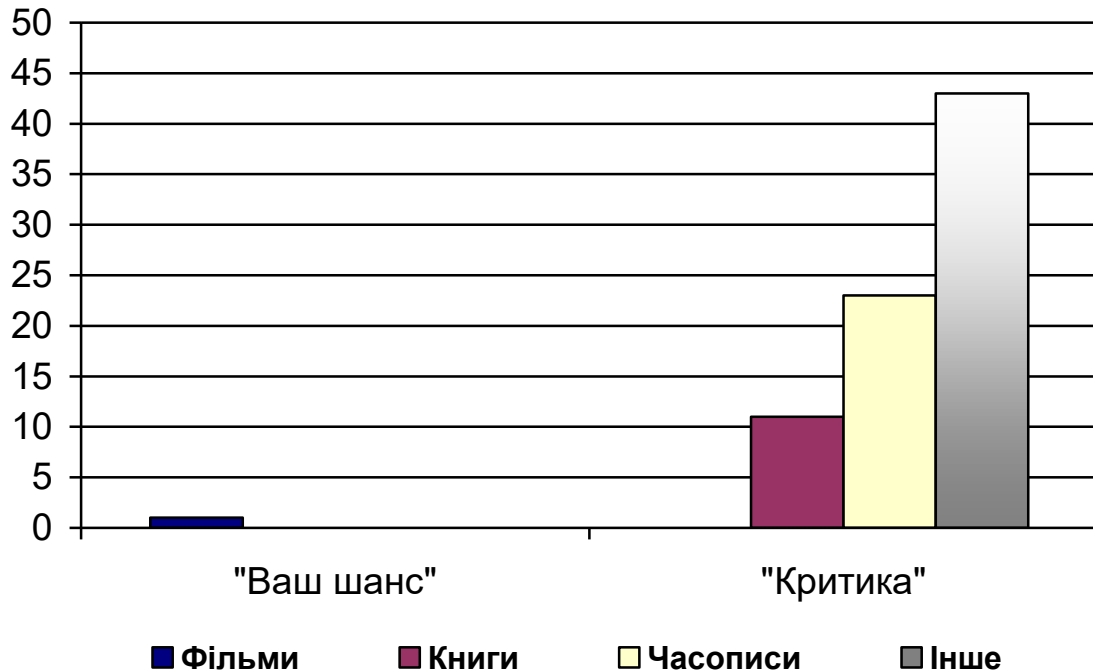


Рис. 1.1 Матеріали в жанрі рецензії в медіа

## 2. Специфікація інформаційного продукту

### Структура інформаційного продукту

Інформаційний продукт складається із 5 матеріалів. Це зокрема такі: «Титанік у космосі», «Кохання крізь час», «“Чи не схожа доля людини на карту скарбів?” – Пайпер», «Найпопулярніший фільм німецького кіносезону 2014 року», «Часові колорити або як уникнути пропаганди комунізму?!».

### Авторська ідея інформаційного продукту

Основними підходами у підготовці нашого інформаційного продукту стали такі: дати коротку інформацію про твір мистецтва, назвати його автора та час створення, проаналізувати сюжет, визначити найяскравіші моменти, навести цитати, розглянути співвідношення змісту і форми твору, дати рекомендації читачеві: переконати прочитати, переглянути або, навпаки, визначити, чому твір мистецтва не заслуговує на увагу реципієнта.

№	Назва матеріалу	Ідея
1	Титанік у космосі	Ознайомлення читачів блогу з новим фільмом “Пасажири, поділитися з ними враженням.
2	Кохання крізь час	“Століття Адалін” – фільм, у якому є життєва мудрість, тому ми радили його до перегляду своїм користувачам, щоб вони приємно провели час.
3	“Чи не схожа доля людини на карту скарбів?” - Пайпер	Показати читачу книгу, яка підкорила серця мільйонів читачів, але не досить популярна в українському просторі.
4	Найпопулярніший фільм німецького	За допомогою Google Аналітики, вияснили, що мало хто вводив в запит цей фільм, особливо на

	кіносезону 2014 року	українському просторі. Але фільм вартий перегляду, тому порадила його своїм читачам.
5	Колорит доби чи пропаганда комунізму?	Як грім серед ясного неба пронеслася новина про те, що в Україні відмінили екранізацію на роман Михайла Булгакова “Майстер і Маргарита”. Тому не можливо було стояти осторонь цього питання. Цікаво було не лише поділитися з читачами власною думкою, але й дізнатися їхню.

### Обсяг інформаційного продукту

№	Назва матеріалу	Кількість знаків	Кількість авт. аркушів
1	Титанік у космосі	4557	0,11
2	Кохання крізь час	4863	0,12
3	“Чи не схожа доля людини на карту скарбів?” – Пайпер	4040	0,10
4	Найпопулярніший фільм німецького кіносезону 2014 року	4014	0,10
5	Колорит доби чи пропаганда комунізму?	8428	0,22
	<b>Всього</b>	<b>25702</b>	<b>0,65</b>

Обсяг інформаційного продукту становить 25 702 знаків, що становить 0,65 авторського аркуша.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуманенко О.О. Місце рецензії в історії наукової періодики / О.О. Гуманенко // Наукові записки Української академії друкарства. Серія «Соціальні комунікації». – Львів, 2015. – Вип. 1 (50). – С.15–20.
2. Дупак О. В. Літературна рецензія в українських друкованих ЗМІ: особливості трансформації жанру / О.В. Дупак // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальная коммуникация». – Том 21 (60). – 2008. – №1. – С.50–55.
3. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / В. Здоровега. – Львів : ПАІС, 2004. – 320 с.
4. Кузьменко О. Тональність та міра критики в критичній статті (на прикладі сучасних українських рецензій) [Електронний ресурс] / О. Кузьменко. – URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2294>
5. Мальчевська Е.А. Трансформація жанру рецензії / Е. А. Мальчевська // Веснік БДУ. – Сер. №4. – 2011. – № 1. – С. 74–77
6. Монич Л. М. Рецензія як специфічний жанр на сторінках літературно-художніх журналів [Текст] / Л. М. Монич // Наукові записки Інституту журналістики. – 2013. – Т. 53. – С. 87–90.
7. Подолян М. Публіцистика як система жанрів / М. Подолян. – К.: Центр вільної преси, 1998. – 38 с.
8. Рецензія як жанр журналістики [Електронний ресурс] // Кожну п'ятницю: електронна газета для майбутніх журналістів. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/evfriday/uceba/2-rurs-vidavci>.
9. Сніжко О. Жанрова система публіцистичних текстів / О. Сніжко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія. Філологія. Соціальні комунікації : збірник наукових праць. Вип. 26. – Ужгород : Говерла, 2011. – С. 237–240.

10. Шкоріна І. М. Рецензії в журналістському доробку О. Слісаренка [Текст] / І. М. Шкоріна // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Соціальні комунікації. – 2015. – Вип. 7-8. – С. 36–40.

## II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ

### Титанік у космосі

29 грудня 2018 року в українських кінотеатрах пройшов прем'єрний показ науково-фантастичного фільму «Пасажири» Мортена Тільдума – від видатного американського режисера. Основний фокус оповіді зосереджено на історії у 120 років про те, як космічний корабель прямує до нових планет. Головний герой кінострічки – механік Джим Престон, який разом із п'ятьма тисячами пасажирів прагне потрапити на нову планету. Проте через збої системи наш герой прокидається від гіперсну на раніше визначеного часу на 90 років і сам на сам постає перед проблемами – один-єдиний. І єдиною компанією в його самотності став Андроїд-бармен, і в нього одна доля – залишатися в шикарних інтер'єрах космічного корабля і померти несамотні від старості.

Які ж почуття охопили душу людина, яка опинилися в надзвичайно складній і нестандартній ситуації? Очевидно – відчай. Актор Кріс Прат, який неперевершено зіграв Джима, відмінно впорався з цією задачею. Кріс Прат – цікавий, різножанровий актор, якого ми звикли бачити і як героя, що вміє бути харизматичним, сильним і вольовим як у «Стражах Галактики» чи «Неперевершеній сімці», і як трохи повнуватого тюхтія, як на початку його акторської кар'єри. Але в «Пасажирах» герой Кріса – це звичайний хлопець «з народу», з дещо романтичною душею, слабкий духом і трохи розгублений і водночас наївний, адже відчайдушно вірить у те, що його навички і досвід механіка стануть у пригоді і принесуть користь жителям іншої, нової планети.

Творці фільму мальовниче відтворили еволюцію почуттів головного героя від оптимізму до зневіри, до усвідомлення своєї неминучої смерті на самоті. На початку ми бачимо, як відбувається стадія заперечення. Джим не може усвідомити, що це відбувається саме з ним, марно намагається знайти вихід – встановити зв'язок із землею, відшукати когось із екіпажу. Далі йде агресія – Джим розбиває все, на що натрапляє, намагається силою дістатися

кабіни капітана, але все безрезультатно. Потім настає період торгів. Герой намагається вмовити себе, що все не так уже й погано, що життя може бути цікавим і привабливим навіть у такій ситуації : він шукає для себе хоч якихось розваг, танцює, грає у баскетбол, вечеряє в ресторані, випиває в барі... Але згодом, зрозуміло, усе це йому надокучає і десь через рік після пробудження наш герой впадає в депресію. Через це Джим вже не слідкує за собою – він не приймає душу, не голиться, йому байдуже, як він вдягнений і чому навколо сміття ... Одним словом, поволі перетворився на тварину. Йому настільки до всього байдуже і настільки він виснажений і безпорадний, що в нього з'являються суїцидальні думки. Але для того, щоб позбавити себе життя, потрібно неабияку силу духу, а наш герой слабкий духом, тому йому забракло сміливості навіть на це.

Прийняття горя у Джима відбувається завдяки кохання (адже це голлівудський фільм). Герой закохується в одну з пасажирок – письменницю Аврору (як героїня казки «Спляча красуня», її грає оскарносна та популярна акторка Дженіфер Лоуренс), яка все ще перебуває в гіперсні, знаходить її інтерв'ю і розуміє, що вражений і захоплений її неординарним мисленням, ідеями, стремліннями і врешті зважується на відчайдушний крок – пробудити дівчину.

З одного боку, ми розуміємо Джима – його жахає і доводить до відчаю перспектива самотнього життя й смерті, він уже зрозумів і повністю відчув, як саме проживе свої дні, він прагне живої компанії, щоб його життя не було марним. Але чоловік розуміє, що своїм вчинком він прирікає Аврору на ту ж долю, і все ж (знову через свою слабодухість) зважується на цей вчинок.

Етична проблема, яку придумали автори, чудова: герой, опинившись один на космічному кораблі на найближчі 90 років, убиває іншу людину з низинних, егоїстичних міркувань. Так, фізично він нікого не вбивав, але позбавити людину права самостійно обирати свою долю, прирікши її залишок життя провести в межах космічного корабля, схоже на вбивство.

Морально-етичний конфлікт є, але йому необхідно дати гідний розвиток. Який? Наприклад, логічний: вчинив злочин – повинен бути покараний. Однак, герой не просто не покараний, він за свій вчинок здобуває велику кількість винагород: отримує чудову дівчину, подяку за порятунок п'яти тисяч людей, потрапляє в історію завдяки книзі Аврори, в якій він показаний як герой. Яке послання глядач отримує від авторів фільму? «Якщо тобі погано та самотньо – іди та вбий іншого, тобі за це нічого не буде».

Певно, це – найслабший момент фільму. Немає жодної моралі, ідеї, яка б охопила серце і душу. Єдине, що береш із собою після фільму – чудові космічні краєвиди, гарну акторську гру, кілька фраз, що зможеш дотепно використати у невимушеній бесіді, щоб вразити своєю обізнаністю і ... безліч помилок (таке відчуття, що сценаристи не консультувалися ні з фізиками, ні з астрономами, адже більшістю законів із цих сфер вони безжально знехтували, аби лише ті працювали на сюжет).

Фільм «Пасажири» – це ще один із тих типових голлівудських фільмів, що приваблює яскравою, красивою картинкою, професійними акторами і викривленою картиною світу, без моральних та етичних цінностей. Стрічку рекомендовано до перегляду всім поціновувачам робіт Кріса Пратта та Дженіфер Лоуренс, усім, кому цікава космічна тематика, а також тим, хто бажає легко та невимушено провести вечір, не сильно напружуючись, але отримати задоволення від споглядання красивого та легкого кіно.



## Кохання крізь час

До питання вічного життя, як і вічного кохання, кінематограф звертався не один раз і вже впродовж великого часу. І, вже здавалося, здивувати вибагливого глядача чимось новим і оригінальним, практично, неможливо. Однак ретельний підхід до історії, правильно обраний акторський склад, старанна робота костюмерів, дизайнерів і гримерів, точно підібраний саундтрек зможе прилучити глядача до цієї часто згадуваної теми.

«Століття Адалін» режисера Лі Толанда Кригера, якщо і не поповнить скарбничку безсмертних шедеврів, то на відведені для нього сто двадцять хвилин, цілковито, без перебільшення, полонять глядачів, адже у фільмі досить вдало зроблені акценти на всій його сильних сторонах. І таких аспектів у фільмі немало, та й бюджет у 25 млн доларів зіграв свою справу. А шалений касовий збір, який сягає восьмизначних цифр і майже втричі перевершив витрати на нього – 65 663 276 \$ – говорить сам за себе і про те, що поціновувачами сучасної кінематографії досить високо оцінили цей фільм.

Звернення, навіть до незначної частинки сюжету, дозволить розкрити основні паралелі у задумі постановників фільму. Однак все ж інколи варто прочитати, можливо дещо суб'єктивну думку про фільм. Отже, про що ж він? І в чому головна інтрига? Скажу лише, що це кіно схоже, і багато в чому переплітається з великими фільмами схожої тематики: «Молодість без молодості» (2008), режисера і сценариста Френсіса Форда Копполи і фільмом «Загадкова історія Бенджаміна Баттона» (2008), режисера Девіда Фінчера — цього буде досить, з незначною поправкою на жіноче начало. Блейк Лайвлі зіграла головну героїню. Вона відома з фільмів «Місто злодіїв» (2010), «Особливо небезпечні» (2012), реж. Олівера Стоуна, а також із серіалу «Пліткарка» (2007), реж. Джоша Шварца.

Фільм тонкий, чутливий, з ніжними почуттями та емоціями, що особливо близько тонким натурам і всій жіночій половині. Головна героїня Адалін в 1935 році, потрапляє в аварію, з тих пір її життя починає сильно змінюватися. Події

розвиваються у вигляді спогадів головної героїні. Починаючи від самого народження, в 1908 році, до істинної любові, від якої вже нікуди не подітися.

“У таких чуттєвих фільмах величезне навантаження лягає на акторів, і «Століття Адалін» з акторами відверто пощастило. Не можна сказати, що Блейк Лайвлі стрибнула вище голови, фільм починається досить непоказно, і на певному етапі може навіть здатися, що Лайвлі лише представляє собою бюджетну версію Гвінет Пелтроу. Але до фіналу її натиск наростає, акторський діапазон дозволяє демонструвати широку гаму почуттів, а головне, робити це емоційно, природно і розумно. Вторить їй і Міхіл Хаушман – якщо вже в когось і закохуватися, то в цього майже ідеального чоловіка, який вміє і розсмішити, і послухати, і не задавати зайвих питань. Такий собі лицар без коня, меча і обладунків, але з честю, доблестю і розумом”, - відзначає кінокритик Наталія Максимова.

Судячи з акторського складу, зйомки були не складними. Найбільша окраса фільму – це навіть не закохані одне в одного до глибини душі герої Хаушман і Лайвлі, а швидше Еллен Берстін, що неперевершено і чуттєво зіграла доньку Адалін. Вона настільки неперевершена, що достатньо споглядати за одними її очима, щоб побачити і любов, і здивування, і потішну дочірню покору. а також Харрісон Форд, утомлений від життя, вшановує спогади прожитого, він вносить більше душевної теплоти, ніж з десяток персонажів другого плану. Успішність «Століття Адалін» загалом багато чим завдячує гарно продуманому другому плану – флешбеки часто емоційніші за справжнє, костюми і грим мають значні плюси порівняно зі словами, а зворушливі почуття героїні до свого песика (собачок, якщо бути правдивішим) відіграні набагато краще, ніж стосунки між людьми. Проте це аж ніяк не применшує художньої цінності кінострічки, навпаки швидше за все вона поглиблює візуальні образи і розширює чуттєві межі, прилучає спостерігача до глибин сюжетних ліній і робить розповідь правдивою і життєвою.

Принагідно підкреслимо, що прикрасила фільм і прекрасна італійська мудрість, промовиста і доречна – «ніколи не рахуйте роки, коханих і келихи

вина». Як коментують читачі, для багатьох з них цей вислів став культовим, і їм зовсім не важливо, чи дійсно існує така мудрість.

Однак не всі критики вважають цей фільм достойним. Журнал «Коммерсантъ Weekend» підкреслює: «Цілком очевидно, що Крігер хотів заримувати любов з плином часу, що більш-менш підсумовується в репліці Адалін: "Любов – це коли ти можеш постаріти разом з людиною. Все інше - просто так". Але зобразити цю магію на екрані у нього не вийшло, і фільм в результаті виглядає, як сукні, які носить Адалін: красиві, застигли у часі і трохи занадто ошатні.»

З цим глядачі не погоджуються. Познайомтеся із коментарями та відгуками на різних сайтах – і побачите таку тенденцію: сім із десяти кіноманів уподобали цей фільм. Тож і вирішуйте самі, переглядати, чи забути про цей фільм. Самі ж актори ніяк не прокоментували свої роботи в ньому.

Що ж до загального смислу телекартини, то він самоочевидний: у ньому є щось незримо, приховане, втаємничене, якусь родзинку. Любов справді дожидає будь-якого, просто комусь. Щоб її пізнати, досить єдиного погляду, а хтось має чекати цілу вічність. Скоріш за все після перегляду «Століття Адалін» – фільму про велике кохання, що загубилося в роках, – ви залишитеся задоволеними.

## «Чи не схожа доля людини на карту скарбів...»

*«Чи не схожа доля людини на карту скарбів, де за бажання можна відшукати стежку, яка веде до кінцевої мети?» – Пайпер*

Вкотре, шукаючи, щоб б таке цікаве прочитати, звертаюся по допомогу до подруги. А вона дає мені книгу Джоді Піколт «Тендітна душа» і промовляє: «Ти точно не залишишся байдужою!». Так і було...

Почнемо з характеристики книги. Вона з'явилася в світ в 2011 році. Доволі велика – 544 сторінки, але читається швидко. Початковий тираж становив 12000 примірників. Сформована твердою палітуркою. Обкладинка матова й пестить долоню, папір газетний і гармонійний до доброго друку, шрифт дуже приємний для читання, сторінки щільні.

Джоді Піколт – письменниця, яка не особливо переймається, щоб урізноманітнити тематику своїх книг. У їхній однотипності я впевнена, бо це вже її третя книга, котру я прочитала. Як і завжди в центрі невелика сім'я, приблизно з двома дітьми, одна з яких сильно хвора і потребує особливого догляду, далі подробиці хвороби і результати консультації у медиків. Але, як відгукнулася котрась із читачок, «Нехай хоч штапує свої схожі книги, але поки вони беруть за душу – значить у неї ще щось виходить на письменницькому ґрунті. Скептиком бути легко, читаючи такі історії, перейнятися - значить набагато більше. Я знову перейнялася». Що ж, не можу з цим не погодитися. Ті метафори, алегорії, які подає письменниця надають пікантності цій книзі.

***«Ти найбільше чудо в моєму житті - і найстрашніший мій біль. І не тому, що ти хвора, а тому, що я не в силах тебе вилікувати,» – Шарлотта.***  
Недосконалий остеогенез – мало хто знає, що це за хвороба така. Якщо сказати

простіше – крихкі кістки, які постійно ламаються, навіть від не надто сильного удару. Саме від цієї недуги страждає дівчинка Уілоу.

Але в романі підняті не тільки проблеми хворої дівчинки, а й тема стосунків у родині, яка злегка забула, що у них є друга дочка, яка так само потребує уваги. *«За великим рахунком, мені було б досить, якби мене просто визнали членом цієї сім'ї,» – Амелія.* Амелії потрібен хтось поряд, хто підтримає її і тільки тоді вона перестане почувати себе не потрібною річчю, чоловік Шарлотти всіляко намагається підтримати дружину, поки та не починає перегинати палицю, халатність кращої подруги за сумісництвом лікаря-гінеколога – все це дивним чином показано лише в одній книзі.

Хоч тема важка: дати важко хворій дитині з'явиться у світ або «покінчити з її стражданнями» прямо в зародку – книга читається досить легко. Не знаю, як ви, але себе я постійно уявляю на місці одного з героїв, коли читаю книгу. Задумайтесь, як би ви вчинили на місці Шарлотти і після прочитання поділіться зі мною.

На перший погляд здається, що “Тендітна душа” це просто історія про дитину хвору на остеогенез. Я думаю, не тільки. Мати дівчинки хоче сказати, що її дитина народилася помилково і якби цю хворобу виявили раніше, то вона б позбулась доньки. Чи може адекватна жінка так вчинити? Гадаю, що так. Так вона намагається витягти з лікарні відшкодування на лікування доньки. Батьки йдуть на неймовірні жертви заради своїх дітей, інколи ми не можемо оцінити їх по заслугам.

Негативних відгуків на цю книгу практично немає. Читачки, а цю книгу вподобали переважно вони, здебільшого критикують вчинки героїв, а не письменницький хист Піколт. Але чи буде сюжет настільки сильним, якщо видалити з нього ці «неправильні» вчинки, дурні ідеї і жорстокі рішення?

Зворушлива історія маленької дівчинки Уілоу, яка щохвилини і повсякчас має контролювати свої рухи, щоб вкотре не зламати нову кістку, не може залишити байдужим жодного. Кожен по-своєму намагається впоратися з проблемою. Фінал книги непередбачуваний .

У книзі здаються потужними слова Шарлотти: *«Хіба не всі брехали? Яка, за великим рахунком, різниця: вбити людину і сказати поліцейським, що не вбивав, або посміхнутися надзвичайно потворній немовляті і сказати його мамі, що він красень? Іноді, обманюючи, ми прагнемо врятувати самих себе, іноді інших. Що вагомніше – неправда або загальне благо?»*. Важко заперечувати цю фразу, адже кожен робить те, що вважає правильним.

### **Найпопулярніший фільм німецького кіносеzonу 2014 року**

Хвороба Альцгеймера – це не лише смертельна хвороба, яка випробовує мозок людини на міцність, це хвороба, що зближує або навпаки розлучає людей. Вона нестерпна, і не тому, що приносить постійний фізичний біль, а тому що людина губить у своїй пам'яті те, що їй було таким дорогим. Доросла особа перетворюється на маленьку дитину, яка часто плаче, не знає слів, не вміє ходити, але більшість до цієї стадії навіть не доживає.

У німецькому фільмі “Мед у голові” йде мова саме про таку людину. Спочатку може видатися, що ця кінокартина про ще не старого чолов'ягу, який упродовж всього часу йде до невідвортної смерті. Проте, це лише на перший погляд, а як виявилось сюжет значно глибший та істотніший: ідея фільму не стільки про хворобу головного героя, як про взаєморозуміння батьків і дітей.

Прем'єра фільму сталася у грудні 2014 року в Німеччині, Канаді та США. В Україні, на жаль, на кіноекранах фільму не було. Зйомки фільму проходили в Гамбурзі, Шлезвіг-Гольштейні, Бранденбурзі, Южному Тиролі, а також в Венеції. Сценаристом, режисером, продюсером та одним з головних героїв був Тіль Швайгер, власне і наткнулась на цей фільм завдяки тому, що слідувала за його творчою діяльністю. Над сценарієм Тіль працював у парі з Хіллі Мартінек,

а в головних ролях знімалися Емма Швайгер, дочка продюсера фільму (роль Тільди) та Діттер Халлерворден (зіграв дідуса Амандус).

Коротко зупинимося на сюжеті стрічки: рідні хворого не хочуть змиритися з неадекватними діями хворого батька, а тому мають наміри перепедати його до будинку для людей похилого віку. І лише одинадцятирічна онука не хоче миритися з цим. Вона краде Амандуса та вирушає з ним до Венеції. Тут колись давно її дідусь прожив найліпші дні зі своєю коханою, а нині вже покійною дружиною.

“Мед у голові”!!! Чому саме так назвали режисери свій фільм? Мабуть, саме тому, що недужий дідусь Амандус “медом у голові” називає плутанину у своєму мозку, він мучається від того, що спомини, такі важливі і дорогі для нього, плутаються і ховаються десь глибоко його думках. Це щось на кшталт нашого “каша у голові”. Та Амандус трохи підсолодив свою ваду.

Розкішні пейзажі, котрі показані в другій половині фільму змушують прив'язатися до екрану ще більше. Фільм дійсно душевний, смішний та чутливий. Стриманий гумор балансує з ніжними та глибокими почуттями. Сценарист настільки багато хотів сказати і показати так, що подукуди не вкладаєшся у сюжетні перепитії, щоб ухопити всі його ідеї та розкласти все як на полиці у своїй голові.

Проте неможливо не помітити мінусів. Зокрема гра Емми. Вона не вперше вже грає в фільмах. Де режисером виступає її рідний батько. Мила і харизматична дівчина, та все ж понадміру театральна, часм переграє. Акторка, яка грає її мати ще більш театральна, можливо так і задумувалось. Також незрозумілим у цьому фільмі мені видалось те, що маленька дівчинка розуміє вульгарний жарт дідуса про монашку.

Критики Мюнхенської вечірньої газети так схарактеризували “Мед у голові”: “Це вдала ризикована спроба створити все: сімейна бесіда, серйозна тема, психологічна глибина, жарти, сміх і сльози...”. Франкфуртська Нова преса позначає фільм як “гідний перегляду”.

Касові збори цього фільму в Німеччині сягнули 74 млн \$. Тіль Швайгер дав інтерв'ю газеті «Frankfurter Neue Presse». Він зазначав, що тема фільму дуже близька йому та його співсценаристці Хіллі, оскільки їхні діди. Які і головний герой фільму, страждали від хвороби Альцгеймера. “Ця кінострічка виявилася найбільш популярною в німецькому кіносезоні 2014 року і потрапила до десятки найкращих німецьких кінофільмів усіх часів”, - повідомляє [Die erfolgreichsten Filme in Deutschland 2014](#).

Кохання, порозуміння, співчуття, терпіння та поблажливості між головними героями є у центрі фільму. Звісно в деякі моменти фільм схожий на казку не схожу з реальністю, пробачте за тавтологію. Але хто сказав, що автор не може вигадувати, придумувати, щоб спробувати перетворити життя на краще.

Цей фільм рекомендують переглянути 96% глядачів, як зазначає сайт «Отзовик». Попри певні мінуси, все ж фільм має суттєво більше плюсів. Гарна кольорова гамма, пейзажі. Робота оператора з обличчями героїв, тобто фіксаціями їх емоцій. Іронічний, добрий, чутливий, приємний фільм. Він нікого не залишить байдужими. Раджу переглянути фільм усім, хто поважає творчість Тіля Швайгера. Кінокартина безсумнівно принесе задоволення від пережитої бурі емоцій.



## Часові колорити або як уникнути пропаганди комунізму?!

Влада приголомшила українців, які не мислять себе без задоволення читати Гоголя, Купріна та Булгакова новиною про заборону екранізацій їх книг, мовляв, за пропаганду нацизму і комунізму. Сьогодні є потреба розібратися з цією гіпотезою та порівняти роман та серіал “Майстер та Маргарита”. Спробувати довести, що цей шедевр не просто гарно замаскована сатира на владу і в жодному разі не пропаганда комуністичних ідей, як намагаються нам довести критики.

Такі історично склалося, що твори Михайла Булгакова нещадно критикувалися і за життя письменника і довго після його смерті. Не оминула ця доля і його містичного «Майстера та Маргарити» – роману в романі. Вкладений тип композиції охоплює частини, у яких ідеться про сьогодення московського життя кінця 20-х років минулого століття і вітійовато поєднує їх з переосмисленими біблійними історіями про життя Ієшуа та Понтія Пілата із роману, автором якого став Майстром. «Московські» сюжети є сатиричним віддзеркаленням псевдолітературної діяльності «Массоліту», славнозвісного «квартирного питання», свавілля бюрократичної системи та чиновницької недовіри і автократії. Зрозуміло, що все це стало основою для того, щоб бісівська містерія під проводом славнозвісного Великого Воланда розігралася саме тут, у розсаднику пороку.

Сюжет роману настільки захопливий та багатогранний, тому і не дивно, що режисери кіно бажали втілити задум на екрані. На сьогодні маємо шість різнопланових, різноідейних екранізацій безсмертного твору: 1972 рік режисер Олександр Петрович (Італія, Югославія), 1972 рік – режисер Анджей Вайда (Польща), 1972 рік режисер Мацей Войтишко (Польща), 1994 р. – режисер Юрій Кара (Росія), 2005 р. – режисер Іболі Фекете (Угорщина), 2005 р. – режисер Володимир Бортко (Росія).

Безсумнівно, найбільший резонанс у суспільстві, і найбільше схвальних відгуків і кінокритиків і глядачів отримала остання екранізація цього

містичного роману – серіал Володимира Бортка. Режисер не просто дослівно витворив на екрані власне сюжет самого роману, але й не проминув додати декілька «своїх» власних епізодів – це лінія чоловіка у френчі, за образом якого легко упізнати Лаврентія Берію. І це не дивно, адже ще під час зйомок фільму Бортко говорив в інтерв'ю, що не вірить в містику булгаковського роману, а вважає, що головне в ньому – це порушення подій 1937 року, а саме тема репресій.

Що ж, Михайло Булгаков неперевершений сатирик, іронія – його друге ім'я. І як же дивно мені було слухати новину про те, що цей фільм забороняють через пропаганду комунізму та нацизму, бо ще за життя письменника цей твір забороняли саме через те, що він викривав ці явища та показував наскільки вони є негативними для всього суспільства.

Серіал дуже і дуже кінематографічний. Сценарна його реалізація дуже ілюстративна. Сам Бортко не виявляє якоїсь надзвичайної фантазії – він чітко слідує за текстом, намагається витягнути максимальний ефект з булгаківського матеріалу, а також реалізувати на повну всі відеотехніка. Ми можемо на собі відчутти смак таких неперевершених атракціонів, як сеанс "чорної магії", перетворення Маргарити, витівки Коров'єва і Бегемота, завершальний політ головних персонажів. Отже, ми можемо на собі відчутти, як режисер попідкувався про видовищність.

Глибоке концептуальне режисерське мислення дозволило Бортку точно вловити в романі мотив метемпсихозу (переселення душ) і передав його різноманітними способами. Іноді він це робить елементарно, так би мовити, любовим способом: один актор грає дві ролі (В. Гафт – Каїфа і людину у френчі (Берія), Д. Нагієв - Іуда і барон Майгель); іноді не так відкрито – актор грає одну роль, а дублює іншу, тобто відчувається ефект того, що душа одного персонажа переселяється в іншого. Так, роль майстра грає А. Галібін, а дублює С. Безруков (Ієшуа), Афраній (Л. Лауцявичюс) говорить голосом О. Басилашвілі, тобто Воланда.

Але картинка не може повною мірою передати слова, хоча слово напрочуд добре передає образ. Це стало проявлятися вже і в першій частині кіносеріалу. В. Бортко екранізував роман дуже наближено до його першоджерела, але водночас вирізав певні епізоди (відзнято багато було, але в процесі монтажу були вирізані). Зокрема у стрічці немає славнозвісної Ганнусі – дуже колоритною Булгаківської героїні. Також В. Бортко не став вводити епізод про «роздвоєння Івана». Не можна обійти увагою і влучний хід від режисера: Іван Бездомний в ресторані «по морді засвітив» не кому-небудь, а критику Латунському.

Якщо перечитати у Булгакова історію кохання Майстра і Маргарити, щасливого і великого, то, на жаль вона розкрита похапцем, в небагатьох словах, а у кіно це дещо спрощено примітивний відеоряд з квітами, кришталем і важкими проходами в апартаментах з євроінтер'єром. Епізоди після вистави Воланда в кабінеті у Римського, наповнені в романі гнітючим відчуттям тривоги і страху, перетворилися на екрані в деяку гумореску за участю комічних містичних персонажів. І ще одне свідчення: у сцені на терасі палацу Ірода зникла ластівка, і залишилося одне справочинство. Розтягнутість булгаковських часових відтинків підмінюється стандартно прискореною прокруткою епізодів. Зникає хвилююча душу булгаківська містика, і залишається раціоналізація подій.

У серіалі приділяють більше уваги органам НКВД, щоб глядач, який погано представляє реалії 30-х років ХХ століття, більш зрозумів як все відбувалося тоді. Обшук на квартирі Майстра, відсутній в романі. Реалізація, загалом, безособового керівництва НКВД в образі, що дуже нагадує Л. Берія, який насправді в той час діяв в Грузії.

До речі, кадр саме з цим персонажем викликав масу обурень та обрушив заборону зі сторони української влади. У завершальній частині фільму, під час промови Каїфа на задньому плані висів портрет Володимира Леніна. Саме цю частину і оголосили пропагандистською. На мою думку, зображення Ілліча —

це лише колорит тієї доби. Дія фільму розгортається у сталінській Москві, тому неможливо було б не вдатися до використання часової ідеологічної символіки.

А ось знеособлення співробітників НКВС і сухий, майже канцелярський, стиль повідомлень про їх діяльність, в романі аж ніяк не визначаються тільки з міркувань цензури. У Булгакова їхні дії – це завжди лише реакції на зовнішній подразник, що йде від суспільства: подзвонив Фагот про спекуляцію з валютою – прийшли з обшуком до голови, зробив донос на Майстра Алоїзій Могарич – прийшли арештовувати Майстра, після спектаклю з'явилися нагі жінки на вулиці – почалося розслідування цієї справи. Персоніфікація у фільмі стирає цю підпорядкованість силових структур, яка представлена в романі настільки численними і карикатурними персонажами – і діячами Массоліта, і високопоставленими чиновниками, і дрібною (буфетник з Вар'єте, Алоїз, Никанор Іванович Босий).

Роль Ієшуа, людини, а не бога, є центральною в романі, адже саме з ним сперечається Майстер. Ця постать для серіалу стала ключовим моментом, оскільки сама вона визначає відлік часу для усіх інших персонажів, Ієшуа Га-Ноцрі є в романі мірою всіх людей і подій, і треба сказати, що цю роль чудово виконав артист Сергій Безруков. Це – роль людини, абсолютно цільної, відкрилася йому істиною, яку він готовий нести людям незважаючи ні на що, навіть не в силу особливого завзяття і прагнення до самопожертви, як це буває серед багатьох переконаних людей і просто фанатиків, а тому, що ця істина злита з його душею і невіддільна від неї.

Хоч роман «Майстер і Маргарита» Булгаков спочатку замислив як сатиру про диявола під назвою «Чорний маг» або «Великий канцлер», але після шести редакцій, одну з яких Булгаков власноруч спалив, вийшла книга не стільки сатирична, скільки філософська, в якій диявол в образі загадкового чорного мага Воланда став лише одним з персонажів. На перше місце вийшли мотиви вічної любові, милосердя, пошуку правди та торжества справедливості. Серіал так само як і твір передає всі ті життєві перипетії, які задумав письменник, але з деякими кінематографічними відмінностями.

Відверто кажучи, ні фільм, ні книга мені вже кілька років не давалися для перегляду і прочитання. Можливо, це не для розуміння 15-річної дитини, однак пройшло декілька років і з новими силами, із зовсім іншими поглядами на життя, нарешті зрозуміла, що я втрачала. І для мене, роман “Майстер та Маргарита” – це зовсім не пропаганда комунізму чи нацизму, а навпаки засудження тих часів, репресій проти народу, кривавих вбивств та доносів.

Запам'ятайте, “рукописи не горять”! Як не зникає із екранів безсмертна класика.

А як ви вважаєте, портрет Леніна у фільмі, колорит доби чи пропаганда комунізму?

## ВИСНОВКИ

З метою обґрунтування власного інформаційного продукту здійснили моніторинг сумського видання «Ваш шанс» та сайт всеукраїнського журналу «Критика». З'ясували, що рецензія в місцевій газеті не належить до популярних жанрів (наявна лише одна рецензія із 1474 проаналізованих матеріалів) і лише спеціалізовані видання, такі як журнал «Критика», пропонують рецензії на літературні твори, часописи, збірники, альманахи тощо.

Ураховуючи результати аналізу українських газет на наявність у них матеріалів жанру рецензія нами було підготовлено матеріали цього жанру. Інформаційний продукт складається із п'яти матеріалів у жанрі рецензія: «Титанік у космосі», «Кохання крізь час», «“Чи не схожа доля людини на карту скарбів...”», «Найпопулярніший фільм німецького кіносезону 2014», «Часові колорити або як уникнути пропаганди комунізму?!».

Основними підходами у підготовці нашого інформаційного продукту стали такі: дати коротку інформацію про твір мистецтва, назвати його автора та час створення, проаналізувати сюжет, визначити найяскравіші моменти, навести цитати, розглянути співвідношення змісту і форми твору, дати рекомендації читачеві: переконати прочитати, переглянути або, навпаки, визначити, чому твір мистецтва не заслуговує на увагу реципієнта.

Авторська ідея добірки журналістських матеріалів полягає в тому, щоб ознайомити сучасного українського читача з контентом у кінопросторі та книговидавництві. Матеріали зорієнтовані на широке коло споживачів інформації, написані простою мовою.

Обсяг інформаційного проекту становить 0,65 авторського аркуша.